

UNITÁRIUS ÉLET

XXXVIII. ÉVFOLYAM 1. SZÁM

1984. JANUÁR–FEBRUÁR

Imádságok újesztendő reggelén

Örökkévaló Isten!

Elbúcsúzva az elmúlt esztendőből, reménységgel és bizakodással léptem át az új esztendő küszöbét. Mint eddigi életemben annyiszor, most is áhítattal veszem ajkamra szent neved, s küldöm Hozzád lelkem első fohászát, melyben benne van a múltban élvezett lelki és testi áldásaidért fakadó köszönetem és hálám. Ugyanakkor alázatos lélekkel kérlek, hogy megkezdett, ismeretlen jövő felé vezető utamon Te légy vezérem és oltalmam. Nem kérek földi kincseket, anyagi javakat; Te úgyis tudod, mire van gyermekednek szüksége. Hiszen amióta világodat megalkottad, s benne a magad képére és hasonlatosságára teremtett embert elindítottad e földi téreken, áldott gondviselésed soha meg nem szűnt. Te táplálsz és éltetsz mindeneket. Nem kérek rangot, dicsőséget, mert tudom, hogy mindezek ideig-óráig valók. Adj nekem lelki kincseket, melyek által lelkem nyugalmát és tisztaságát megnyerhetem és megőrizhetem. Taníts engem úgy számlálni napjaimat, hogy bölcs szívhez jussak.

Aldó kezéd tartsd fölöttem szüntelenül, Uram, és tápláld szeretetednek forrását bennem, hogy az soha ki ne apadjon. Add állandóan éreznem, hogy Te vagy az örök szeretet. Áldj meg az élet örömeivel. Munkám után add meg a mindennapi kenyeret, s imádságom után lelkem nyugalmát. Tégy boldoggá családi otthonomban, s áldd meg azokat, kiket nekem adtál: hitvesemet, gyermekeimet, unokáimat és a hozzám tartozókat. Add, hogy mindig a szeretet parancsa legyen életem törvénye, értelme, tartalma és célja. Tégy megelégedetté embertársaim között, s add, hogy úgy éljek és úgy cselekedjem, hogy látván az emberek, dicsőítsenek Téged. — Add Uram, hogy soha senkit meg ne bántsak, se szóval, se tettel, s ha mégis megbántanak valakit, adj készséget a bocsánat kérésére, s ha engem bántanak, tudjak szívből megbocsátani. És kérlek, Uram, Te bocsáss meg nekem, ha megszegem a Te törvényeidet, s vétkezem Ellened.

„Taníts meg engem a Te akaratodat teljesítenem, mert Te vagy Istenem. A Te jó lelked vezéreljen engem az egyenes földön.” (Zsolt 143. 10)

Ezeket kérem az esztendő első reggelén. Hallgasd meg könyörgésemet. Ámen.

Miklós István

Örökkévaló Isten, mennyei jó Atyám, legyen áldott szent neved, hogy az új esztendő első napjára elvezéreltél. Legyen áldott gondviselésed, hogy életem javait s házam népét, családom tagjait is megőrizted. És most, küszöbén az új évnek, ismét csak Téged hívlak segítségül, mert nem tudom, mi vár reám, mit hoznak az elkövetkező napok. Sűrű köd homálya borítja a közeli és távoli jövőt egyaránt. Csak azt tudom, hogy az előttem álló új naptárnak egymás után következő fekete és piros betűs napjai minden reggel felvirradnak — mert ez a Te törvényed —, de hogy melyik nap számomra mit rejt magában, milyen eseménnyel lesz terhes, milyen meglepetést fog hozni, örömet, sikert, megelégedést, vagy csalódást, fájó veszteséget vagy könnyfakasztó gyászt, — ezt elrejtette véges elménk elől a Te bölcs végzésed, mert a Te utaid nem a mi utaink... Azért könyörgök hát most Tehozzád, adj erőt, hogy jóban el ne bizakodjam, hogy Benned való bizalommal várjam, keressem és munkáljam a jót. Mert minden egyes nap, ami reám virrad, egy áldott alkalom arra, hogy jót cselekedjem, minden kísértés azért van, hogy hitemet és emberségemet próbára tegye, minden szomorúság arra szolgál, hogy gyermeki hittel forduljak Feléd a vigasztalásért. Kezedbe teszem hát Uram ez év kezdetén, és gondviselésedre bízom sorsomat, jövőmet, javaimat és szeretteimet, azzal a megnyugtató hittel, hogy „akik Téged szeretnek, azoknak mindenek egyformán javukra szolgálnak”. Ámen.

Gál Gyula

ÚJÉVI KÖSZÖNTŐ

Jan. 1-jén, az istentisztelet után, melyen Huszti János prédikált, a püspöki irodában összegyűlt hívek előtt dr. Nyiredy Szabolcs főgondnokhelyettes mondta az alábbiakat: Főtisztelendő Püspök Úr, tisztelt Főgondnok Úr, Kedves Atyámfiai!

12 éve múlt annak, hogy egyetemes egyházunk nevében a Brassai serleggel köszönthettem az akkor első ízben megválasztott dr. Ferencz József püspök urat és Bartók Béla főgondnok urat.

Az egyház felelős képviselőinek akarata azóta már két ízben nyilvánult meg az akkorival egyhangzóan — legutóbb mintegy 2 hónapja.

Annak idején elsősorban a bizalom alapján szoltam, mert hittem abban, hogy Püspök Úr és Főgondnok Úr személyében két olyan jeles férfiú kerül az Egyház két vezető tisztségébe, aki minden szempontból alkalmas arra, hogy a belé fektetett bizalomnak teljes mértékben megfeleljen.

Ma, amikor az 1984-es év első napján köszöntöm elsősorban Anyaszentegyházunk két legfőbb tisztségviselőjét, ebben már nemcsak a bizalom vezet, hanem az elismerés, a tapasztalataim is. Hiszen tanúja voltam és vagyok annak a munkának, amit több mint 12 év óta mindnyájunk öröme, közmegebecsülésre végeznek. Hogy a megbecsülés nem

csak egyházunk tagjaira korlátozódik, annak ékes bizonyága az a kivételesen magas állami kitüntetés is, amelynek — ebben a vonatkozásban rendkívül rövid időn belül — mindketten tulajdonosai lettek.

Ha visszatekintek a vezetésük alatt eddig eltelt időre, számos dolog jut az eszembe, mely működésüket félmjelzi. A teljesség és a rangsorolás igénye nélkül szeretnék ezek közül néhányat megemlíteni: egyházközségeink életéért folytatott eredményes, nemes harcukat; az unitárius múlt és még inkább az unitárius eszmevilág ismertetéséért különböző hazai és nemzetközi fórumokon egyaránt kifejtett tevékenységüket;

az oly sokáig szünetelt magyar és részben idegen nyelvű egyházi könyvkiadás szép eredményeit.

Külön is alá szeretném húzni az Unitárius Élet rendkívül magas színvonalát, amit mind hitéletünknek, mind a magyarországi egyházaknak, valamint a nagyvilág unitárius és más egyházi mozgalmainak, s az azokhoz tartozó neves személyiségeknek az ismeretében a lap képvisel.

Kiemelten szeretnék kifejezést adni örömmönek a határainkon kívül maradt és a határainkon kívül

re került atyáinkfiai sorsának, életútjának állandó figyelemmel kíséréseért.

Öröm számunkra az is, amikor arról értesültünk, hogy Püspök Úr és Főgondnok Úr a nagyvilág legkülönbözőbb pontjain képviselnek minket, ezzel is hozzájárulva a világ népeinek közeledéséhez.

Az új esztendő küszöbén mit mondhatnék jókívánságként?

Azt hiszem, minden benne van abban, ha azt mondom: adja a jó Isten, hogy 1984-ben és azután is folytathassák azt az utat, amelyet

13. éve járnak. Ehhez adjon a mi Urunk nekik jó egészséget, szellemi frissiséget, töretlen munkakedvet — egyházunk tagjainak pedig egyetértést és őket mindenben támogató szerető együttműködést Anyaszent-egyházunk életének felvirágoztatásához. Ennek kapcsán legyen szabad idéznem a Szentírásból azt az üzenetet, ami — míg ember él a földön — mindig aktuális marad: „Dicsőség a magasságos mennyeekben az Istennek, és a földön béke és az emberek között jóakaratt!”

Dr. Nyiredy Szabolcs

RÉSZVÉTEL AZ EVANGÉLIUM ÜGYÉBEN

Fenti címen jelent meg Kolozsvárott az egyház kiadásában 231 oldalon dr. Kovács Lajos püspök könyve, melyben egyházi beszédeket közöl lelkészeink és híveink használatára.

A kötethez írt rövid előszó elmondja, hogy az „utóbbi harminc esztendőben különböző alkalmakkor elhangzott egyházi beszédeknek egyrészt tartalmazza. Ezenkívül két temetési beszéd is található benne, amelyeket a legfőbb egyházi és világi vezetőink, dr. Kiss Elek püspök és dr. Mikó Imre főgondnok atyáinkfiai gyászszertartásán mondtam.”

„Ezeknek az írásoknak mindegyike — írja tovább az előszó — tulajdonképpen bibliamagyarázat, mert minden egyházi szolgálatunk alapja a józan ész és a tudományos kutatás eredményeképpen előttünk álló Biblia, amely elsősorban Jézus tanításainak a fényében Istenhitünket és erkölcsi magatartásunkat négy évszázad óta meghatározza. Vallásos életünk egyedüli biztos alapja az evangélium, amelynek tekintélye megingathatatlan. Ez a legfőbb mértékünk, mely kortól és időtől független. A jézusi istenhiten és erkölcsen felépülő unitárius élet-szemlélet legjobb meggyőződésünk szerint ma is időszerű, és annak újra meg újra kifejezést kell adni.”

Az első részben közölt 27 egyházi beszéd, néhány kivételtől eltekintve, püspöki szolgálata rendjén különböző alkalmakkor elmondott prédikáció. Szólt a vadadi gyülekezet templomavatásán. Közöl karácsonyi és húsvéti egyházi beszédeket. Meg-

kapóan szép a pünkösdi ünnepére és az anyák napján mondott beszéd. Közli a kökösi templom felavatásán mondott beszédét és püspöki beköszöntő prédikációját, melyet 1972. jún. 11-én mondott. Három alkalommal szentelt lelkészeket: az egyik beszéd Székelyudvarhelyen 1972. márc. 19-én, a másik Marosvásárhelyen 1976. dec. 5-én, a harmadik Brassóban 1981. márc. 1-én tartott ünnepélyen hangzott el. Két beszédet közöl a protestáns teológiai intézet évnyitó, illetve évzáró istentiszteletén elhangzott prédikációi közül.

A közölt bibliamagyarázatok száma 12. A rövidebb terjedelem dacára, ugyanúgy gazdag tanítást és példaadást hirdet, akár a prédikációs rész. A bibliamagyarázatok elmondási helyeit és alkalmait nem tünteti fel a kötet.

A harmadik részben közli a már említett két temetési beszédét: az 1972. dec. 11-én dr. Kiss Elek püspök ravatalánál a templomban és az 1977. márc. 29-én a kolozsvári családi háznál dr. Mikó Imre egyházi főgondnok felett elmondott búcsúbeszédét.

Stílusa szép, világos okfejtései bizonyítják, hogy az egykori újszövetségi professzor hazai és külföldi tanulmányai alapján alaposan megismerte Bibliánkat, különösképpen az evangéliumokat, amelyekből számos alkalommal választotta beszédeinek textusait.

E beszédek megjelenése gazdagítja unitárius egyházi irodalmunkat.

Dr. Ferencz József

BIBLIOTHECA UNITARIOURUM

c. új könyvsorozat indult meg, az anyagiakat holland alapítvány fedezi. Megrendelésükre az első kötetet az Akadémiai Kiadó jelentette meg *Defensio Francisci Davidis — Dávid Ferenc védelme* címen. A kötetet a MTA-án sajtófogadáson mutatták be, melyen az alapítvány elnöke dr. Jan van Goudoever professor is felszólt. A sorozat beindulásáról hírt adott a Rádió, TV és a napilapok. Részletesebben később fogjuk ismertetni.

2 UNITARIUS ÉLET

Elnökhelyettesi kinevezések az Állami Egyházügyi Hivatalban

A Minisztertanács 1984. január 1-i hatállyal Sarkadi Nagy Barnát és Bugár Pétert az Állami Egyházügyi Hivatal elnökhelyetteseivé nevezte ki.

Jan. 26-án Miklós Imre államtitkár búcsúztatta a nyugalomba vonult Straub István korábbi elnökhelyettest és mutatta be az új vezetőket az egyházak vezetőinek.

ZSINATI VÁLASZTÁSOK

Lapunk múlt számából maradt ki az alábbi beszámoló. Az 1983. október 15–16. napjain tartott Zsinaton az 1983–89. évi hat esztendő ciklusra az alábbi tisztségviselőket választott meg:

Főgondnok: Bartók Béla

Püspök: dr. Ferencz József

főjegyző, püspökhelyettesek: Bajor János és Huszti János lelkészek

főgondnok-helyettesek: dr. Kiss József és dr. Nyiredy Szabolcs

teológiai intézeti igazgató: Szász János lelkész

közügyigazgató: Bence Márton lelkész

számvevő: Latin György

pénztáros: Balázs Károlyné

jogtanácsosok: dr. Szent-Iványi Csaba és dr. Jakab Jenő

könyvtáros: dr. Kaplay Imréné sz. dr. Schey Ilona

levéltáros: Szász János lelkész.

A Zsinat az említett ciklusra az egyházi főtanács és zsinat tagjaivá a maga részéről megválasztotta a következő 12 tagot:

dr. Antal Ferencné, dr. Benczédi Ferenc, dr. Csiki Gábor, dr. Egyed Miklós, Fülöp Júlia, Gálffy Gábor, Huszti Jánosné, dr. Kiss Éva, Orbók Attila, Szathmáry Miklós, dr. Szén Ernő, dr. Szent-Iványi Tamás.

Az Egyházi Képviselő Tanács 12 választott tagja: dr. Benczédi Ferenc, Buksa Attila, Csiszér József, dr. Egyed Miklós, dr. Erdős Mihály, Gálffy Gábor, Józsa Gyula, dr. Kiss Józsefné Vadady Vera, dr. Lőrincz Ernő, Orbók Attila, dr. Szén Ernő, Utó Lajos.

Az Állandó Vegyes Bizottság elnökei a főgondnok-helyettesek. Nyolc választott tagja a következő: dr. Antal Ferencné, Balogh Béláné, dr. Csiki Gábor, dr. Jakab Dezső, Kovács Dénes, Nagy Dezső, dr. Verne László, Zoltán Gyula.

A szerkesztőség nevében szeretettel köszöntjük a megválasztottakat. Érdeklődésként megemlítjük, hogy a megválasztott egyházi tanácsosok között hat új tag van, a Képviselő Tanács tagjai között hét. Az Állandó Vegyes Bizottságba három új tagot választott meg a Zsinat az eddig is érdemes munkát végzett régi tagok mellé.

Isten áldása kísérje a régi és új tagok munkásságát!

Az Országos Béketanács egyházközi békebizottsága

Történelmi esemény színhelye volt az evangélikus egyház Puskin utcai tanácsterme dec. 7-én, amikor megfelelő előkészítés után az Országos Béketanács keretében megalakult a hazai református, evangélikus, szabadegyházi, orthodox és izraelita egyházakat képviselő új munkabizottság, melyben természetesen részt vett unitárius egyházunk is.

A napilapok örömmel vettek tudomást e testület megalakulásáról, és arról a dec. 1-i esti televíziós híradó is beszámolt. A bizottság az Országos Béketanács keretén belül s vele együttműködve tevékenykedik. Az alakuló ülésen elfogadták az országos és megyei szervek működését meghatározó szabályzatot, és megválasztották a vezetőket: Az elnöki tisztet dr. Bartha Tibor református zsinati elnök tölti be. Alelnökök: dr. Káldy Zoltán evangélikus, dr. Tóth Károly református, dr. Ferencz József unitárius püspökök, Szakács József a szabadegyházi tanács elnöke, dr. Salgó László országos főrabbi, dr. Berki Feriz, az orthodox egyház vezetője. A szervezet főtájkára: dr. Aranyos Zoltán zsinati tanácsos.

A megyei és fővárosi szervek megválasztására később kerül sor.

NYILATKOZAT

Az Országos Béketanács Egyházközi Békebizottsága — amelyben a magyarországi protestáns, ortodox, izraelita és unitárius vallásfelekezetek képviselői működnek együtt — Isten parancsának engedve, a magyar nép és az emberiség jövőjéért hordozott felelősség tudatában kinyilvánítja a következőket:

Bűnbánattal valljuk meg, hogy századunkban már két pusztító világégés indult ki Európából, olyan társadalmak köréből, amelyek azt hirdették magukról, hogy keresztyén valláserkölcsei alapján állanak.

Mélységes megrendüléssel látjuk, hogy napjainkban egy új, a földi élet minden fomáját megsemmisítéssel fenyegető háborút készítenek elő olyan erők, amelyek ez alkalommal is gyakran hivatkoznak keresztyén valláserkölcsei és humanitárius érdekek védelmére. Minden erőnkkel tiltakozunk az Egyesült Államok kormánya által vezetett világuralmi törekvések ellen, amelyek a fegyverkezési versenynek új lendületet adva, a hagyományosan keresztyén befolyás alatt álló nyugateurópai népek kormányait nukleáris fegyverek további felhalmozására készítetik. Meg vagyunk győződve arról, hogy e törekvések döntő okai: egyfelől az egyoldalú katonai fölény elérése, másfelől a fegyvergyártásból és fegyverkereskedelemből busás hasznot húzó kapzsi érdek.

Tiltakozunk az ellen, hogy az imperialista erők — hívő embereket megtévesztve — a hit védelmének igyekeznek feltüntetni a szocialista társadalmi rend ellen irányuló fenyegetést.

Isten irgalmas szeretetére kérjük hittestvéreinket, bárhol éljenek e világon, közös erőfeszítéssel most álljunk ellen a Gonosz embergyilkos erőinek, amely erők mindent, az emberiség jövőjét is kockáztatni kíváltságaik önző védelmében. Minden erőnkkel támogassuk, hitünk parancsát követve, azokat, akik harcolnak a társadalmi igazságosság érvényesítéséért és az emberiség békéjének megmentéséért.

Aldást mondunk mindazokra az emberekre, bármely nép fiai legyenek, bármely világnézetet vallják, akik az emberszeretet nagy parancsolatának engedelmeskedve, ezekben a napokban az egész világon, különösen az Egyesült Államokban és Nyugat-Európában bátran tiltakoznak a legveszedelmesebb és első csapás mérésére alkalmas, nukleáris világkatasztrófával fenyegető fegyverek Nyugat-Európába történő telepítése ellen.

Aldást kérünk a hívő népre, amely kész a megtérés útjára lépve, áldozatos emberszeretettel betölteni a kijelentés ígértét: „Megáldatnak tebenned a föld minden nemzetségei” (1Móz 12,3).

Az alakuló ülésen megjelent és felszólt Sarkadi Nagy Barna az Országos Béketanács főtájkára, aki emlékeztetett arra, hogy a feszültségektől terhes nemzetközi helyzet az egész világon kiváltja az emberek aggodalmát. A békemozgalom páratlan méretű fellendülésének lehetünk tanúi hazánkban és határainkon túl is — hangsúlyozta. Sok országban megújodnak a régebbi humanitárius mozgalmak, és világszerte újak születnek az összetartó közösségek erőire építve. A főtájkár őszinte örömmel üdvözölte az egyházközi békebizottság megalakulásának tényét, amely fontos eseménye a magyarországi békemozgalomnak. Hasonló meleg szavakkal köszöntötte az új szervezetet Bíró Imre kanonok, az OBT keretében már évek óta működő katolikus papi békebizottság s annak, betegsége miatt megjelenni nem tudott elnöke, dr. Ijjas József kalocsai érsek, pápai trónálló nevében. Az ülésen jelen volt Bai László, az Állami Egyházügyi Hivatal főosztályvezetője és Sándor István az OBT osztályvezetője is.

Az ülésen az új békebizottság elnökségi tanácsa az alábbi nyilatkozatot adta közre, melyet a napilapok is bő terjedelemben ismertettek.

AZ EMBERI JOGOK NAPJA

Minden esztendőben december 10-én a nagyvilágon majdnem mindenütt megemlékeznek az emberi jogok napjáról. Az Egyesült Nemzetek Szervezete 35 évvel ezelőtt nyilatkozatot fogadott el az emberi jogokról, s ennek a napnak az emlékére tartanak megemlékezéseket annak kapcsán, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete állást foglalt az emberi jogok egyetemességének általános érvényesítése mellett.

Az akkor kiadott dokumentum először foglalta írásba mindazt, amit az embereknek addig is gyakorolnia kellett volna. A népek nemcsak saját országuk polgáraival szemben felelősek, hanem más országok hasonló állásfoglalásaiért erkölcsi felelősséggel tartoznak.

A sajtó s a tömegkommunikáció más eszközei, sajnos, szinte naponta tudósítanak arról, hogy az emberi jogokat itt vagy ott megsértik.

Egyelőre kevés az ENSZ lehetősége arra, hogy minden sérelmet orvosolni tudjon. El azonban bennünk a reménység, hogy e napon nem hiába emlékezünk, és hogy egyre erősödik az a tábor, mely gyakorolja is nemzetiségre, a bőr színére, vallási és ideológiai hovatartozásra való tekintet nélkül az ember legalapvetőbb jogainak elismerését és biztosítását.

A szocialista demokrácia kiteljesedése az emberi jogok gyakorlásának gazdagodását és érvényesülését is jelenti.

VISSZATEKINTÉS

Ielkészi szolgálatom negyvenedik évfordulóján
(1943—1983)

III.

1944. június 8-án kaptam meg Józán Miklós püspök úrtól a rendes Ielkészi kinevezésem az Unitárius Misszió Háznál rendszeresített másodIelkészi állásra, miután az előző hónap végén Ielkészi diplomát szereztem Kolozsváron az Unitárius Teológiai Akadémián. Ezzel befejeződött a gyakorló segédIelkészi foglalkoztatottságom.

Lelkesítő volt számomra gondolatban végigszaladni azokon a munkaterületeken, amelyekről legutóbb írtam. Most már nemcsak rövid távú munkatervet lehetett csinálni, hanem több évre szólót. Lelkesedésem azonban hiába bimbózott, mivel olyan nyár, majd ősz és tél következett 1944-ben, amilyenre még álomban sem gondoltam. Egyik meghökkenő esemény után a másik következett. Például az, hogy a Dunapatajra való utazásaim, istentiszteletek tartására, ki voltak téve a bombatámadások veszélyének. Majd megismerkedtem egy számomra szokatlan elnevezéssel, a zsidó gettóval. Kétszer látogattam meg ottani idős barátaimat, egy házaspárt s vittem részükre egy s más engedélyezett apróságot. Később hallottam, 1945-ben, hogy az ilyesmi egyenesen „hőstett” volt. Én nem éreztem annak, de természetesen emberi kötelességnek igen, s különben sem félttem a világon senkitől a jó Istenen kívül.

Szeptember első napjaiban megkezdődött az egyetem, azaz majdhogycsak megkezdődött. Mindenesetre jöttek a mi Diákotthonunkba az egyetemi hallgatók, de ez is mennyi ijesztő elemet hordozott magában! Jöttek haza kora délután az egyetemről, s várta őket a SAS behívó. Jöttek haza az egyetemről, s a Gellért térről lélekszakadva hozták a hírt, hogy Sófalvi László mérnök-hallgató barátunk, a villamosra várva, majdnem cafatokra tépetett a bombaszilánk által egy repülő-támadás következtében. Még élt, amikor be szállították a kórházba, de ott hamarosan meghalt. Csekefalvi lelkész volt az édesapja, kit majdnem megőrzített egyetlen gyermekük tragikus halála. Valóságos talantom volt Sófalvi László, nagy ígéret, ki a székelykeresztúri Unitárius Főgimnáziumban végzett, jól ismertem ottani diákkoromból. Szeretettel emlékezem reá. Édesanyja és édesapja itt voltak temetésén.

Októberben már-már kiürült a Diákotthon, de csak rövid időre. Jöttek ugyanis a menekültek, erdélyi lelkész-, tanár- és tanítócsaládok, kis és nagy gyermekekkel. Aki tehetett, tovább ment rokonokhoz, vagy vidéki eklézsiákba, de sokan itt maradtak. Mennyi baj és kétségbeesés! Békeidőben meghitt és termékeny lett volna ez a lüktető élet, de háborúban?! Együtt éltem velük gondjaikban, amiből rengeteg volt, s közősek voltak. Az ősz végén s a téli hónapokban végigszenvedtük Budapest ostromát. Karácsony első napján ugyan még istentiszteletet tartottunk és úrvacsorát osztottunk, de másodnapján már lehetetlen volt. Január 12-én — 1945-ben — kora délután egy repülő-bomba vágódott házunkra, elvitte-leköltöztette az iroda feletti harmadik emeletet a tetővel együtt az udvarra, valamint a hátsó lépcsőházat teljes egészében. A lépcsőház alsó végénél a lezúduló nehéz kőlépcsők egy része ravasz módon kanyarodott s valósággal beköltözött abba a szobába, a betört ajtón át, ahol őt menekült barátunk tartózkodott. Nagy volt az ijedelem! Néhányad magammal az irodában voltam. Amúgy nappal volt, de a lezúduló törmeléktől minden elsötétedett. Nem lehet szavakkal érzékeltetni az átélt nehéz perceket. Mi, a Hőgyes Endre utcalak, január 15-én szabadultunk fel, Pest 18-án, az egész Budapest február 13-án. Amikor január 15-én az első orosz beszédet meghallottuk az óvóhelyen, bizony én megre-megtem. Reggel 9 óra lehetett. A legérdekesebb azonban az volt, ami este történt. Nekünk, egyháziaknak, az óvóhelynek egy elkülönített része adatott szálláshelyül, emeletes ágyak voltak, sok férőhelyre volt szükségünk. Este bejött két orosz katona. Megkérdezte, hogy kik vagyunk. Mondtuk, hogy lelkészek, egyházi emberek s családtagiaink. Erre a két orosz katona bekavartélvozta magát a mi helviségünkbe. Uevancsak nagy csendben voltunk! Nos, részükre őrséget jelentett az ő jelenlétük. Ott senki sem halászhatott a zavarosban. Nagyon megbecsültek minket, s ez különös volt. Természetesen nem mindig ugyanazok a katonák voltak éjszaka a mi vendégeink, de úgy látszik, továbbadták a hírt, mert minden éjszákára jutott belőlük őrizetükre egy vagy kettő. A jó Isten velünk volt!

Mihelyt lehetővé vált, hozzáálltunk a romok eltakarításához, udvarunk megtisztításához. Annyi volt

belőle, hogy az egyik oldalról nem lehetett átlátni a másik oldalra. Szerencsére alkalmas ládákat találtunk az egyik bérbeadott pincében, s ezekkel hordtuk a törmeléket heteken át a kisudvarba, a nagy gerendákat pedig elnyújtóztattuk az udvaron hosszában. S mikor március elején mosolyogni kezdett a Nap is az égen, „felköltöztünk” a tetőre, egyre gyakrabban. A tető ugyanis úgy nézett ki, ott is, ahol megmaradt, mint egy rongyos lópokróc. Minden felhasználható anyagot: szarufát, léceket és cserepet összeszedtünk és fedtük a tetőn tátongó nagy és még nagyobb réseket. A becsapódott repülőbombán kívül ugyanis még rengeteg belövés érte házunkat. Pethő Pista bácsi is, nyugodjék csendesen!, feljött a tetőre dolgozni. Sebestyén István házfelügyelő és jómagam rendszeres tetőfedőkké váltunk egy időre. A Hőgyes Endre utca egyik házából el is jöttek hozzánk s kértek, hogy vállaljuk el az ő házuk befedését is. Megfizetik — mondták. A pénz jól jött volna, de idő és erő nem volt.

Közben más feladatot is kaptam illetékes társadalmi szervektől, azt, hogy a munkaképes férfiakat toborozzam össze, és vezessem a Szabadság-híd helyreállításához. Ezt meg is tettem azzal a változtatással, hogy napokon át én is ott maradtam, noha nem volt feladatom, ott maradtam és cipeltem a gerendákat vállamon. Tanúja voltam egy napon annak is, hogy a Szabadság-híd budai íve beszakadt a Dunába.

Legyen hála a jó Istennek, templomunk viszonylag épen maradt. Ablakainak nagy része betört, de átmenetileg valamit ezen is tudtunk segíteni. Házunkban szép számmal voltak unitáriusok, de másoknak is reggelenként áhítatot tartottunk. Később kezdtek jönni híveink is a városból, s vasárnapi istentiszteleteket tartottunk. A házban volt egy ott rekedt katolikus pap is, ő a katolikusok részére végzett papi szolgálatot templomunkban. Nagyon biztató volt, hogy a városparancsnok falragaszain olvastuk, miszerint a templomokban meg kell tartani az istentiszteleteket. Áprilisban, húsvét ünnepén, ünnepi istentiszteletet tartottunk, és úrvacsorát osztottunk. Április 25-én Dunapatajra utaztam, Kunszentmiklósig vonattal, onnan gyalog és szekérrel, s az épen maradt szép templomunkban istentiszteletet tartottam, és úrvacsorát osztottam. Alkalmam volt látni, hogy a földosztó bizottság nekünk is adott tíz hold földet. Május hónapban is ellátogattam Dunapatajra. Emlékezetes utazásnak bizonyult! Most Kiskőrösön mentem vonattal, onnan gyalog sokadmagammal át a pusztán, kerülgetve a kobolyákat. Csodálatosan szép volt az idő, s hátizsákkal hátamon tanúja voltam a pusztaszepségnek, a Kiskunság megejtő varázsának. Megértettem Petőfi rajongását! Az egyik dunapataji szolgálatom után azt mondja Bogárdi István gondnok atyánkfia: Tiszteletes úr, a dunapataji unitárius egyházközség tartozik néhány ezer pengővel az Unitárius Nyugdíjintézetnek. Akkor kértük kölcsön, amikor tíz évvel ezelőtt építettük a templomot. Ezt a tartozást most megadjuk, visszafizetjük az utolsó fillérig. Összedobtuk mi már azt a néhány ezer pengőt. El is vittem a pénzt s átadtam, mint illetékesnek, Ferencz József egyházi titkárnak, aki először elkomolyodott, csendben gondolkodott, majd mosolyogva ezt mondta: igazatok van. Megszabadultatok adósságotoktól — a lájbi zsebből. Persze más oldalról nézve, ebben nem volt semmi öröm. Ezt mindannyian tudtuk. Jó másfél év telt el, míg nem Forintunk lett. De addig...!

Egyházi életünk egyre több feladatot kínált, s a lehetőségek is javultak. Az egyik elővárosi napilap nagybetűs cím alatt adott hírt arról, hogy a rákospalotai unitárius hívek templomot építenek. Micsoda örvendetes dolog ilvet olvasni. Kiderült, hogy az egyik kedves unitárius hívünk, aki a helvi pártszervezetben jelentős személyiség volt, sugalmazta a cikket. De teiket kaptunk templomépítés céljára Újpesten is.

Visszagondolva 1945 tavaszára és nyarára, a jövő iránti reménységünk gvarapodásáról adhatunk számot. A kertekben a virágok kinyíltak, a gyümölcsfák dús lombot hajtottak, s a Nap ragyogóan sütött az égen.

Benceze Márton

Simeon, a jeruzsálemi kegyes ember

Lk 2,21—32

Elmúltak az ünnepek, vége van a téli szünetnek is, túl vagyunk a szeretet legnagyobb ünnepén, Jézus születésnapján, karácsonyon.

Örültem, hogy annyian eljöttek a Nagy Ignác utcai karácsonyfa ünnepélyre, s megörvendeztettek minket a sok szép énekkel, szavalattal, zeneszámmal. Külön köszönöm a biblia-órás gyermekek gyönyörű betlehemes játékát, s a szülőknek, nagyszülőknek a fáradozást a jelmezkészítéssel, és a szövegbetanítással. Egyházi életünknek külön színfoltjai ezek az alkalmak, hisz unitárius felelősségünk is azt mondhatja velünk, hogy rajtatok épül egyházunk jövője is.

Megszületett Jézus, Isten legigazabb gyermeke, karácsony szent ünnepén. S az akkori szokásoknak megfelelően, a nyolcadik napon nevezték meg. A kislánknak a Jézus nevet adták, ahogy azt már születése előtt egy angyal az édesanyjának megénekelte.

Jeruzsálem volt Izrael fővárosa, így ott volt a központi zsinagóga, a főszentély, ahova Mózes ősi törvénye szerint az újszülötteket felvitték, hogy az Úrnak bemutassák. Így a kicsi Jézust szülei, József és Mária, elvitték Jeruzsálembe, a fővárosba, hogy az Istennek szenteljék.

Bementek a jeruzsálemi templomba, és ott találtak egy idős embert, akit Simeonnak hívtak. Ez a Simeon igaz ember volt. A szentlélek ereje segítette, hogy életét, munkásságát az Úrnak tudja szentelni.

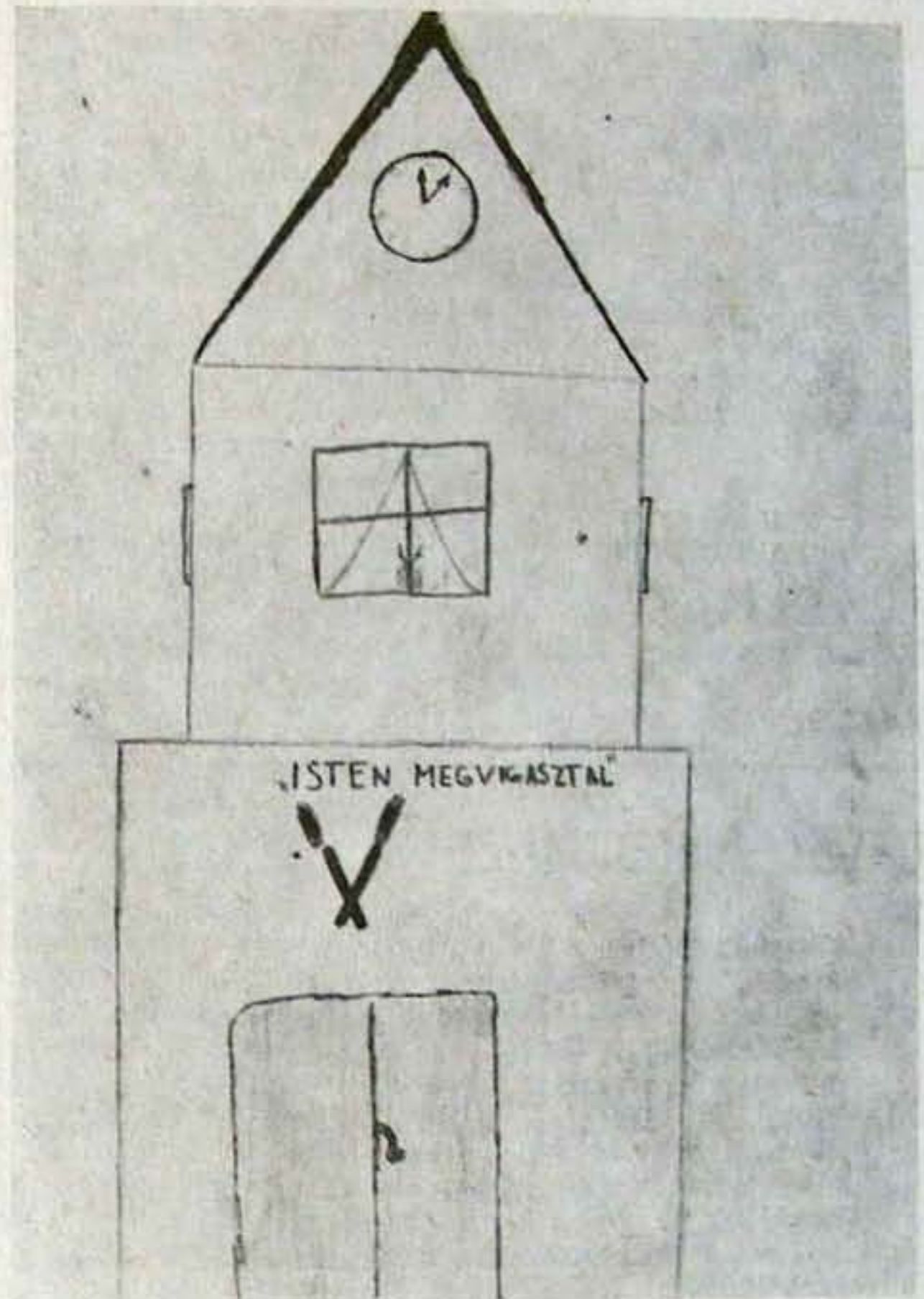
S mint ilyen embert, nagy tisztelet övezte. Simeon nemcsak imával tisztelte az Urat, hanem magatartásában, tetteiben is igaz, kegyes ember volt. Azt a kijelentést kapta, hogy addig nem hal meg, míg meg nem látja Isten igaz gyermekét.

Már idős ember volt, s épp azon a napon, mikor Jézust is felvitték szülei Jeruzsálembe, ő is — valami belső indítatásból — elment a templomba. Mikor meglátta a kis Jézust szüleivel, az idős Simeon karjába vette Jézust, és gyönyörű áldásban mondott hálát Istennek, hogy megadta számára az Üdvözítő megpillantását, hogy most már nyugodtan várhatja a hálát, mert meglátta Jézust, s karjában tarthatta.

A szép rajzon egy templomot láttok, azt is elképzelhetjük, hogy az öreg Simeon ebben áldotta meg Jézust, de ami még fontosabb számunkra, hogy vala-

hányszor, ha templomba lépünk, nekünk is az idős, kegyes ember alázatával kell fordulnunk Istenünkhöz, s ugyanazzal a tiszta lélekkel, és szívvel kell hálát adnunk Jézus születéséért mert az a legnagyobb ajándék ezen a földön.

szi

Zoli, 12 éves rajza

DR. SZENT-IVÁNYI SÁNDOR

(1902—1983)

1983. október 16-án rövid szenvedés után megfáradt szíve örökre megpihent. Felesége, Yelinek Olga és két leánya, Éva és Ellaine, valamint utóbbi lemenői gyászolják. Az özvegy nem vehetett részt a temetésen, mivel kórházban van. A következő vasárnapon az emlékére az általa 23 éven át pásztorolt lancasteri templomban emlékstentiszteletet tartott utóda dr. Thomas Wintle lelkész.

A háromszéki ősi unitárius Szent-Iványi nemzetség Marosszékre szakadt ágából származott. Marosvásárhelyen született 1902. január 18-án. Elemi és középiskolai tanulmányait szülővárosában végezte, abban az ősi kollégiumban érettségizett, ahol osztálytársa volt Kacsó Sándor neves erdélyi író akihez azóta is meleg barátság fűzte.

Érettségi után 1920-ban kezdte meg Kolozsvárott az Unitárius Teológiai Akadémián tanulmányait. Négy év múlva, egyháza a Harvard Egyetem teológiai fakultása által felajánlott kétéves ösztöndíjra küldte ki az Egyesült Államokba. 1926-ban szerzi meg a Magister Theologiae fokozatot. Ott ismerkedett meg a magyar származású Yelinek Olgával, akit feleségül vett, és együtt tértek haza az említett év őszén Kolozsvár-

ra. Osz főpásztora a tehetséges fiatal embert, aki a szépirodalomnak is munkása volt, a kolozsvári gyülekezet lelkészévé nevezi ki. Szószéki szolgálata emlékezetesek maradtak egykori hallgatói körében. Itt elmondott beszédeinek egy részét nyomtatásban is megjelent kötetek őrzik: „Aldott percek”, „Jézus ember-arca”, „Világosság felé”. Szószéki munkája mellett emlékezetes volt az ifjúsággal való foglalkozása. Évenként elnöke volt az erdélyi Unitáriusok Ifjúsági Szövetségének, melynek első, 1928-ban Székelykeresztúron tartott konferenciáján, mint elnök ő vezette a nagy számban összegyűlt megbeszéléseit.

Szent-Iványi Sándor még teológus korában egyike volt azoknak, akik a Balázs Ferenc által szerkesztett „Tizenegyek” c. irodalmi kötetnek munkatársai voltak. A kötetben három elbeszélése jelent meg. Egy időben szerkesztője volt az Unitárius Közlöny című egyházi havi szemlének. Önálló tanulmányai közül megemlíthjük a Jézus tanításai, Dávid Ferenc és a tömörödése című munkáit. Több írása jelent meg az unitárius Keresztény Magvetőben, a Magyar Nép című hetilapban és az erdélyi irodalmi lapokban.

Maradandó értékű, s ma már forrásmunkának számít az E. M. Wilbur-fordítása, az amerikai unitárius egyháztörténésznek általa lefordított és kiegészített „Our Unitarian Heritage” — A mi unitárius örökségünk című nagy munkája.

1934-ben választják meg a kolozsvári Teológiai Akadémia rendes tanárává a gyakorlati tanszékre, ahol néhány éven át a fiatal papi nemzedék egyik vezetője volt.

1939-től Budapesten folytatta tovább munkásságát, előbb mint vallásosító lelkész, majd 1941-ben, József Miklós esperesnek püspökké történt választása után, a budapesti unitárius gyülekezet vezető lelkésze lett, s e tisztelet 1946 szeptemberében külföldre történt távozásáig töltötte be.

Budapesti lelkészként prédikációjai és temetési beszédei sokak figyelmét felébresztették a más vallások közül is, és örömmel hallgatták unitárius szellemű beszédeit. Az egyházközség életében új munkaterületeken is kezdeményező munkát végzett: bibliakör, nőegylet, angol nyelvű tanfolyam stb.

A második világháború idején együttműködött azokkal, akik felemelték szavukat az egyre erősödő német elnyomással szemben. Részt vett abban a munkában, melynek során a Magyarországra menekült külföldi angol, lengyel és más hadifoglyoknak életlehetőséget biztosítottak.

A második világháború befejezése után részt vett a Polgári Demokrata Párt alapításában, majd rövid ideig e párt elnöki tisztjét is betöltötte. Tagja volt a magyar nemzetgyűlésnek és Budapest Főváros Tanácsának, Elnöke a Magyar Vöröskereszt Egyletnek és az MTK futbalcsapatának. Az új magyar állam ma-

gas kitüntetésben részesítette a háború alatt kifejtett munkásságáért.

1946-ban Angliába indul, ahol üléseken vesz részt; majd amerikai állampolgárságú feleségét követve, az Egyesült Államokba utazott, és 1947-től előbb Jamaica Plains, később Sudbury, majd 1952-től 1975-ben történt nyugulomba vonulásáig Massachusetts állam Lancaster városában volt unitárius lelkész. Ezen idő alatt vezetője volt a New York-i Magyar Könyvtárnak is. Amerikai tartózkodásának első éveiben élénk politikai és társadalmi tevékenységet fejtett ki, s mivel ezzel amerikai unitárius lelkészársai nem értettek egyet, az amerikai unitáriusok közéletéből visszavonult. Amerikába való megérkezése után röviddel a Chicago-i Unitárius Teológiai Fakultás teológiai doktori címmel tüntette ki. Amerikai tartózkodásának első éveiben magyar és angol nyelven több, az unitarizmust ismertető munkát írt. A nyugalom éveiben sokat szenvedett, jobb karja megbénult, s mint utolsó levelében írta: „bal kezem egy újjával kopogtatom az írógépen a betűket, s ezért írok csak rövid levelet”. 1945–46-ban a Magyarországi Unitárius Egyház püspöki helynöki tisztjét töltötte be, 1946-ban az erdélyi püspökválasztáson szépszámu szavazatot kapott.

E soroknak nem feladata hazai és külföldi társadalmi és politikai munkásságának mérlegelése, vagy bírálata. Egyházának tehetséges, jól képzett, sokoldalú lelkésze volt; kár, hogy élete derekán, 44 éves korában végleg külföldre távozott. Elhunytáról és ottani tevékenységéről az amerikai unitárius univerzális lapja, a UUWORLD szép cikkben emlékezett meg.

— 11 —

LEVÉL A KÓRHÁZBÓL

Orbók Endre, a TV volt rendezője, egyházi tanácsos, 1983 nyarán már súlyos betegen kórházban feküdt, amikor svájci régi barátai hazánkba látogattak. Orvosai eltiltották attól, hogy vendégeit betegágya mellett fogadja. Akkor írta hozzájuk az alább közölt levelet, mely egyben egyike utolsó írásainak.

Ezeket a sorokat a ti kantonotokban használt nyelvjárásban kívántam megírni, de miután egy-két szó nem jutott az eszembe, azért maradtam a magyarnál. Majd András lefordítja. Nem árt, ha gyakorolja magát. Ebből is látszik, hogy egy családapának mennyire kell törődni a gyermeke kulturális fejlődésével.

Szóval, hol is kezdjem? Először is tiszta szívből köszöntelek benneteket, hogy ismét itt vagytok. Nagyon jó érzés ez valamennyiünknek. Kívánom, hogy ez a kis idő olyan szép emlék legyen, hogy legközelebb már nem kell írni, hogy gyertek. Judit ad egy kulcsot, és akkor jöttök, amikor akartok.

Egyedüli bánatom, hogy most nem találkozunk, de tudom, hogy ennek is meglesz az ideje. Nekünk, akár csak nektek, szinte nem volt napunk, hogy ne gondoltunk volna rátok. Nyugodtan lemerem írni: testvéri szeretet fűz hozzátok. Sokszor próbáltuk Judittal megfejteni, hogy miért, de eddig ez nem sikerült, most pedig már abbahagytuk a kutatást.

A földrajzi távolság otthonaink között ugyan nagy, de a gondolat-

nak nincs távolság, és lehet, hogy ugyanabban az időben gondoltunk egymásra, és ha a gondolatok útközben találkoztak, akkor a „Szeretet” interferenciájának gyönyörű képe lebegett a térben, és tágulva-terjedve másokat is beborított, akik a „Szeretet” körében tartózkodtak. Így kerültünk mi is kapcsolatba Istennel, aki maga a „Szeretet”.

A legnagyobb öröm volt számomra, amit Judit mesélt: Úgy közlekedtek a lakásunkban, mintha otthon volnátok, nem mint vendégek. Ennél jobb hírt nem is mondhatott volna, hiszen ezzel mindent elmondott a ti érzéseitekről.

Egyébként, ha Marcius disszidálni akar, azt el tudom intézni. A menedékhelyet megadják neki, sőt még az újságokban is meg fogják írni. Szóval híres ember lehet máról holnapra. Ti meg ne aggódjatok, két fiút már felneveltünk, a harmadik sem lesz akadály. A pénz, az nem számít. Egy magyar mondás úgy szól, hogy: ahová az Isten gyereket ad, oda pénzt is ad a felnevelésére. (Igaz, hogy nálunk nincs olyan nagy hegy, mint a Mont Blanc, de ha negyvenszer felmegy a Gellért-hegyre, az még több.)

Az írásom szebb is lehetne, de a gyógyszerek miatt egy kicsit még nehéz írni, mert remeg a kezem, de ez most nem lényeges. Nagyon jó, hogy itt vagytok! Remélem, hogy amit esetleg hiányosnak találtok, azt pótolni fogja családod szeretete.

Köszönöm azt a csodálatos könyvet a svájci gleccserekről, amit nekem hoztatok. Próbálok fordítani is. Némely dolgot megérték, másokat csak megsejték, és van, amit nem értek, de majd otthon a szótár és Judit segítségével megoldom. A képek káprázatosak. Egy kicsit a

hazátokat hoztatok el nekem. Egy képet akár egy órán keresztül is el tudok nézni ebben a csendes kórházban. A szobámban egyedül vagyok, és a képet nézve, úgy érzem, benne van egy-egy tájban Michelangelo „Teremtés” freskója, Rodin „Gondolkodó”-ja, Bach orgonajátéka, Dávid zsoltárai. Ezek kavarnak ott, egymásba fonódva. Na és persze, Ruthra gondolva — a „Moldva” is benne van, és Max vidám, mosolygó tekintete, és az általam személyesen még nem ismert Marcius szüleitől kapott, tiszta gondolkodása. Nézem a képet, és oda képzelem magam, abba az országba, ahol mindig boldogok voltunk, ahol sohase csalódtunk, ahol olyan embereket ismertünk meg, mint amilyen például Schwester Margit. Itt ismertük meg a talán legszegényebb svájci embert, aki úgy adott, ahogyan az Újszövetség történetében a szegény asszony a két fillérjét. Ő azt is nekünk adta, pedig semmi érdeke nem fűzte hozzá. Ő csak egyet tudott, de azt nagyon: Szeretni az embereket.

Itt ismertünk meg titeket, és ha most a képen, a hegyek felett tisztán tündöklő kék eget nézem, akkor az értem mondott imátok jut az eszembe, mely egyesült mások imájával, és Isten előtt meghallgatásra talált. Megkaptam a nagy lehetőséget, hogy az Örökéletet még a földön elérjem. Hogy megismerjem Istent és Jézust. „Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek téged, az egy igaz Istent, és akit elküldtél a földre, Jézus Krisztust.” Köszönöm Istennek és nektek azt, hogy az orvosok munkája mellett ti is segítétek gyógyulásomat, hiszen minden hír, amit Judit mondott, erősítette és növelte a gyógyulásomban

vetett hitemet. Most majd Judit, meg a három gyermekem mindent elmesél nekem, és így egy kicsit mégis csak veletek voltam és leszek.

Allapotom valóban egyre jobb, de a rendezést már nem tanácsos tovább csinálni. A szívemnek a sok izgalom már nagy bajt okozhatna. Nem vagyok elkésredve, mert ez a természet rendje. Nagyon sok lehetőségem van, hogy mit csináljak életem további szakaszában, hogy egy minőségileg más területen munkálkodva tegyek eleget annak, amiért e világra jöttem! Nagyon nagy ajándék, hogy olyan családom és barátaim vannak, akik mindig segítenek, és ha szükséges, akkor számíthatok rájuk.

Sok mindent tudnék mondani, de az írás egy kicsit még nehéz. Ezért azzal a gondolattal zárom soraimat, hogy látni fogjuk egymást. Maradjon ez a kis kirándulás szép emlék számotokra. Kívánom, hogy legyetek mindig olyan derűsen boldogok, ahogyan megismeretelek benneteket.

Köszönöm a jóságotokat.

Endre

IARF Világkongresszus

1984. júl. 22.—aug. 12.

Az IARF elnöki tanácsa 1983. okt. 31-én dr. Niwano meghívására Tokióban tartotta meg szokásos őszi ülését, melyen a titkárság örömmel jelentette be, hogy a tokiói kongresszusra Ázsián kívüli országokból eddig 397 személy jelentkezett. Megtárgyalták a kongresszus japán részvételét. A szervező bizottság közölte, hogy a két legjelentősebb japán napilap, az Asahi Shimbun és a Mahiniji Shimbun — hét-, illetve öt-millió példányban jelennek meg naponta — részletes tájékoztatást fog közölni a kongresszusról.

R. Smith alelnök örömmel számolt be romániai és magyarországi látogatásáról, melyről az angol Inquirer c. szemlében képekkel illusztrált beszámolót közölt.

Az elnöki tanács elhatározta, hogy támogatni fogja az amerikai unitárius-univerzalisták New Yorkban nemrégiben megnyitott békeirodáját, melynek egyik vezetője dr. Dana McLean Greeley volt UUA és IARF elnök. Örömmel vették tudomásul, hogy az indiai Guru Nanak alapítvány bejelentette, hogy társ-tagként csatlakozik az IARF szervezetéhez.

1984 őszétől egy fiatal indiai személy félét fog Frankfurtban tölteni, hogy segítse a titkárság munkáját, melyet jelenleg egy japán lelkész, M. Nemoto támogat.

Jóleső elismerő sorok

Az Unitárius Élet egyik nem unitárius, de az unitarizmus iránt érdeklődő kanadai magyar olvasója — néhai dr. Harringtonné Szánthó

Vilma jó barátja — írta szerkesztőnknek karácsonyi üdvözlésében a következőket:

— Újból meg kell erősítse, amit már kifejeztem, hogy kis egyházi tudósítók mennyi gazdag lelki táplálékkal van tele. A béke utáni vágy, az erényekre való buzdítás, a hagyományok tisztelete, amit hirdettek, sokak lelki felemelkedésére szolgálnak.

— Öszinte üzeneteitek hidépítés köztünk és köztetek.

— Adjon a jó Isten Neked sok-sok egészségben gazdag évet, hogy továbbra is hűséggel dolgozhass.

Köszönjük, igyekszünk.

HÍREK

KÖSZÖNET: Dr. Ferencz József püspök és Bartók Béla egyházi főgondnok ez úton köszönik híveinknek a karácsonyi és újévi ünnepekre küldött jókívánságokat.

Török Pál Budapest Kálvin téri lelkész, Duna melléki református püspök, a budapesti teológia, akadémia alapítója, száz évvel ezelőtt halt el. Török Pál munkásságát „Lelkész, hazafi és egyházkormányzó” címen dr. Tóth Károly püspök idézte egyik előadásában, melynek szövege a Reformátusok Lapja november 20-i számában megjelent. Török Pál volt az, aki 1869-ben helyet adott a Budapesten első ízben tartott unitárius istentiszteletnek, melyet Ferencz József akkor még kolozsvári lelkész tartott.

Csiszér József budapesti presbiter, egyházi tanácsos, 800.— Ft-os költséggel előre megvásárolt tíz példányt a dr. Kovács Lajos püspök által szerkesztett Imádságos könyvből, hogy azokkal megajándékozassa az 1984. pünkösdjén konfirmáló unitárius fiatalokat.

A BUDAPESTI GYŰLEKEZET évi közgyűlését márc. 25-én, a vasárnapi istentisztelet után tartja a Nagy Ignác u.-i fűtött gyülekezeti teremben, melyre a tagokat szeretettel meghívja.

Csiszér József egyházi tanácsos 1983. decemberében 500.— Ft-ot adományozott az Unitárius Élet fenntartási költségeire. Jó volna, ha ismétlődő példamutatását mások is követnék.

Dr. Jakab Jenő lelkész agilis vezetésével a pestlőrinci gyülekezet a hívek egy részének közmunkáját is igénybe véve, azon fáradozik, hogy a templomba és a gyülekezeti terembe gázfűtést vezessen be. Az egyházi központ a szép tervet anyagilag is támogatja.

Fedor Ágnes, a Magyar Nemzet munkatársa, a Magyar Sajtó Napja alkalmából arany emléktollat kapott több évtizedes tevékenységéért.

Utó Lajos ny. tanár, egyházi tanácsos, hosszú esztendőket óta önzetlenül és nagy pontossággal nézi át a beérkező kéziratokat, és készíti elő szedésre az Unitárius Életben megjelenő irásokat. Fáradozásáért fogadják a szerkesztőség és a cikkírók hálás köszönetét.

Dr. Rédey Pál evangélikus lelkész 60. születésnapja alkalmából püspöke és az Allami Egyházügyi Hivatal köszöntötte. E köszöntéshez mi is örömmel csatlakozunk. Rédey Pál lelkész szolgált gyülekezeti napokon, és írásaival is gazdagította az Unitárius Életet.

Dobrovics Józsefné, presbiterasszony a Pestlőrinci Unitárius Egyházközségnek ajándékozott egy gáztűzhelyet, egy konyhaszekrényt, több konyhai felszerelést, a templom előterébe szőnyeget, és linóleum

padlóburkolót, mintegy hater ezer forint értékben. „A jókedvű adakozót szereti az Ur!”

Kovács Dénes, szegedi gondnok Isten iránti hálával 1000 Ft-ot adományozott az UNITARIUS ÉLET fenntartási költségére. Köszönjük hálásan.

A Magyar Hírek, 1984. évi Kincses Kalendariuma szokott gazdag tartalmával megjelent, s azt a nyugati magyarok nagy örömmel olvassák.

IDL, a Budapesten megjelenő német nyelvű lutheránus sajtószemle legutóbbi számában, mint európai protestáns kisebbségi egyházzól, az unitárius közösségről közölt cikket Szent-Iványi Ilona tollából. A cikk méltatja az unitárius egyház történelmi múltját, és ismerteti hitvallását, jelenlegi szervezeti formáját.

A Teológiának, a római katolikusok szemléjének, 1983. évi utolsó számát „Az ember személyes kapcsolata Istennel” gondolatkörnek szentelték.

Ó, szép fényes hajnalcsillag címmel magyar népi karácsonyi énekek — köztákkal és illusztrációkkal — gyűjteménye jelent meg a Református egyház kiadásában. Kapható a Protestáns könyvesboltokban 100 Ft-ért.

Badóczy Zoltán egyike azoknak a nyugaton élő magyar unitáriusoknak, akik örömmel olvassák az Unitárius Életet. Levelében így írt: Távol a hazától, ez a lap fontos összekötő kapocs egyházzal és velem együtt nyugatra került unitárius testvéreink között. Ezúton szeretném köszönetemet kifejezni, hogy cikkeikkel, híreikkel, és beszámolóikkal fenntartják bennünk hazánk és unitárius egyházunk emlékét. Együttal édesapja, néhai Badóczy Tamás emlékére 80 DM-t és az Unitárius Élet javára 20 DM-t küldött. Köszönjük. Előbbi adományt a hódmezővásárhelyi unitárius templom renoválási munkálataira továbbítjuk.

Dr. Abrudbányai János emlékére, leánya dr. Varga Lászlóné 500 Ft-ot adományozott az Unitárius Élet javára. Köszönjük.

Kocsord községről a Képzőművészeti Alap kiadóvállalata háromrészes fekete-fehér magassfényű levelezőlapot árusít. A képen a kocsordi unitárius templomról és tornyáról felvétel látható.

Mátrai László akadémikus filozófus elhalt 1983-ban.

Dr. Tóth Károly ref. püspök tartott előadást az egyházaknak a békeharcban betöltött szerepéről a nov. 29-i MUOSZ-AEH sajtótájékoztatón. Az előadáshoz többen hozzászóltak.

Szegeden okt. 30-án hosszas betegség után elhalálozott Gagyai Sándor felvilágosító.

Temetése nov. 3-án volt Dorozsmán, Kelemen Miklós lelkész szolgálatával.

Luther Márton emlékének és tanításainak szentelte 1983. évi novemberi számát a „Lelkipásztor” c. havi evangélikus szemle.

Az evangélikus Luther Emlékbizottság dec. 15-én az MTA Országház utcai termében tudományos konferenciát rendezett dr. Fabiny Tibor dékán vezetésével. Az ülésen számos neves előadó tartott előadást. Egyházunkat Szász János, a teol. intézet igazgatója képviselte, aki fel is szólalt, vázolvva Dávid Ferenc érdemét az erdélyi magyar lutheránusság kialakulásában.

Özv. Kelemen Miklósné, — Kelemen Miklós lelkész édesanyja, hosszú szenvedés után dec. 8-án elhunyt. Hamvasztás utáni temetése jan. 19-én volt a szegedi temetőben Huszti János szolgálatával.

Borbély Lajos kispesti hívünk édesanyjával és testvérével egyetemben értékes üveges könyvszekrényt adományozott a Hógyes Endre utcai lelkész irodának, valamint két rendben könyveket egyházi könyvtárunknak. A jószívű adakozót szereti az Isten.

Az Európai Ökumenikus Információs Munkaközösség — elnöke dr. Aranyos Zoltán zsinati tanácsos — 1984. évi gyűlését az NDK-beli Herrnhut-ban tartja április 2-5. napjain. Ezen az összejövetelen lapunk is képviselteti magát.

Gölböneser Józsefet, az Állami Egyházügyi Hivatal Sajtó Osztályának vezetőjét, érdemes munkássága elismerésül, a Népköztársaság Elnöki Tanácsa a Munka-érdemrend arany fokozatával tüntette ki.

A balatonszárszói 143. évi konferenciáról újabban egyre több írás jelenik meg. Nemrégiben a Confessio idei utolsó számában is több érdekes írást olvashattunk azzal összefüggésben. Egy megjegyzés szerint a konferenciának unitárius résztvevője is volt. Ki tud arról, hogy **Lőrinczi László** úrmósi lelkészen kívül unitárius részről még ki volt jelen a szárszói találkozó? Értesítést szerkesztőségünk címére kérünk.

Dr. Erdős Mihály hódmezővásárhelyi gondnok az okt. 30-i istentisztelet után bemutatta az eddig elvégzett renoválási munkálatokat. Ismertette a soronkövetkező terveket. Akik régóta nem jártak Hódmezővásárhelyen, azok rá se ismerének a templom, a gyülekezeti terem és a iskások külső-belső renoválási munkálatainak elvégzése utáni állapotáról ott levő unitárius otthonainkra.

Az egyház újonnan választott tisztviselői kara elnöki értekezleten tanácskozott dec. 1-én a legfontosabb tennivalókról. Foglalkozott az egyes egyházközösségeink, illetve a lelkészek kéréseivel kapcsolatos kérdésekkel, és a szükségnek megfelelő határozatokat hozott, melyekről az 1984. febr. 8-án tartott képviselő tanácsi ülésen adott számot.

Karácsonyi segítyt kaptak lelkészeink, a nyugdíjas özvegyek és a társadalmi munkát végző egyházi munkások, külföldi testvéreink adományából. A szeretet ünnepén történt megemlékezést az érintettek örömmel és köszönettel fogadták.

Az egyház központja fizeti 1984-re is a lelkészek CSEB tagsági díjait, valamint a gyülekezetek és a központ fizeti a szolgáltatások kötelező lakásbiztosítási járulékait. A szociális gondoskodást az elmúlt évekhez hasonlóan 1984-re is kiterjesztették.

Lapzárta: minden páros hónap utolsó napján van, a kéziratokat kérjük addig eljuttatni Szerkesztőségünk címére.

KÜLFÖLDI HÍREK

A kanadai unitáriusok 1983. évi decemberi szemléje panaszkodik egyik cikkében, hogy a fiatalok nem jutnak megfelelő munkahelyekhez. 1984. évi ülésüket május 18-20. napjain Banff városában tartják. Nyugat-Kanadában. Ugyanott fog a Kanadai Unitárius Ifjúság Szervezete is találkozót tartani. A lapot jelenleg **Thelma Peters** szerkeszti.

Közvéleménykutatás. Az NSZK-beli egyik közvéleménykutató-intézet kérdéseire a következő válaszok érkeztek. Csak 8%-a a megkérdezetteknek érzi magát „erősen kötöttnek” ahhoz az egyházhoz, melyhez tartozik. További 30% magát elkötelezettnek érzi, 43% csak alig, és 12% egyáltalán nem. További kérdésekre, hogy mivel foglalkozzanak az egyházak, a következő válaszok érkeztek: 31% azt kívánta, hogy a veszélyekről jobban tájékozottassák őket; a többiek a következő szociális problémákról szeretnék bővebben hallani: többet kell tenni a fejlődő világért (25%), több alkalmat kell teremteni, hogy az emberek megértsék egymást (25%), azt kívánja, hogy a hátrányos helyzetben levőket jobban támogatassák (21%), szeretné, ha a társadalom barátságosabb lenne az emberekhez (17%), több megértést kíván a külföldi munkások megértésében (16%), 14% végül a kelet-nyugat gondjairól és a leszerelésről szeretne bővebb tájékoztatást kapni.

Dr. Nagy József, egykoron kolozsvári orvos, évtizedek óta feleségével, **Ürmössy Magdával** együtt Los Angeles környékén él, és ott folytatott orvosi gyakorlatot. Egyik amerikai hívünk írta meg, hogy dr. Nagy József 1982. dec. 3-án az akkori hirtelen jött áradás alkalmával gépkocsiján beteghez ment látogatónak, az áradás elragadta kocsiját és közeledésének lett áldozata, kocsijában megfulladt. **Edessapja**, **Nagy József**, a kolozsvári unitárius elemi iskola tanítója volt. Dr. Nagy József orvos tragikus elhunytáról az amerikai magyar Új Világ c. szemle Kopjafa címszó alatt emlékezett meg.

DHARMA WORLD címen jelenik meg a Japán Szabadelvű Buddhisták angol nyelvű havi szemléje. Az 1983. évi októberi számban a hírek közt olvassuk, hogy az UNICEF javára 1982-ben 1,2 millió dollárt gyűjtöttek és adták át az UNICEF Japánban működő képviselőjének, **David J. Exley-nek**.

Ting kinal protestáns püspök tavaly Magyarországon is látogatást tett. Mint anglikán lelkész, 1952-ben szentelték püspökké, és ekkor lett a nankingi teológiai akadémia professzora. **Ting püspököt** hivatalában fogadta **Miklós Imre** államtitkár, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke is. A találkozón eszmecsere folytattak a nemzetközi egyházi kérdésekről, valamint az egyházaknak a nemzetközi békemozgalmában való részvételéről.

1983-ban megszületett Balázs Ferenc egykori mészki lelkész első dedunokája. Wisconsin államban, anyja Janet Young, a gyermek neve Ryan James Hanschke, akiben még mindig 12,5% magyar vér kering.

Dr. Kovács Lajos kolozsvári püspök megküldte újrólévi pászorlevelét magyarországi barátainak is, amiből örömmel olvastunk tavalyi munkásságáról és idei tervéről.

Sinfaiván, a Torda közelében levő unitárius gyülekezetben, a hívek **Szabó Zoltán lelkész** vezetésével és a fizikai munkában való részvételével új lelkészi lakást építettek, melybe 1983. dec.-ben már beköltöztek. A külső vakolási munka még hátravan. Az új lakás a régi helyén épült, közel a templomhoz.

A romániai unitárius Főtanácson dec. elején, szombaton du. **Lőrinczi Károly** aranyosrákosi, vasárnap de. **Lakatos Gyula** homoródkarácsonyfalvi lelkész prédikált.

Interkonfessionális ülést tartottak a romániai orthodox és protestáns teológiai főiskolák Nagyszébenben nov. 25-én, melyen a teológiai professzorok mellett **dr. Kovács Lajos** püspök is részt vett.

The Unitarian c. angol unitárius havi szemle 1983. évi dec. számának címlapján közölte **Joseph Priestley** szobrát — 250 éve született —, mely Leeds város központjában az unitárius Mill Hill templom előtt áll.

Japánban egy ökumenikus közösség 1972-ben hozzáfogott a szentírás japán nyelvre való lefordításához, s remélik, hogy a nagy munka 1985-ben az olvasók asztalára kerülhet.

Casaroli Augustino bíborost, a Vatikán államtitkárát, a San-Francisco-i egyetem nov. 18-án disz doktorrá avatta a szent- széknek a béke érdekében kifejtett munkája elismerésül.

A romániai baptisták vezetői, köztük román és magyar személyiségek, látogatást tettek Budapesten és Békés megyében.

A kubai presbiteriánus-református egyház néhány év múlva, 1990-ben ünnepeli fennállásának 100 éves jubileumát.

Dr. Domján János ny. ref. lelkész, aki legutóbb Venezuelában pásztorolta az ottani magyar gyülekezetet, rövid szenvedés után elhunyt. Nevezett tollából nemrégiben jelent meg **John Bright**: „Izrael

története” című munkája magyar fordításban.

A Keresztény Magvető 1983. évi első száma nemrégiben megjelent. A kolozsvári szemlében a következő tanulmányokat olvashatjuk: dr. Erdő János: **A tekintély forrása a vallásban**; dr. Szabó Árpád: **Jézus élete a bibliakutatás eredményei alapján**; Gellérd Imre: **Körmöczy János, a felvilágosodás prédikátora**; **Simén Domokos: Simon Mihály, egyházunk első főgondnoka**; dr. Fazekas Miklós: **A házasság védelmében**. Tanulmányok a köztölt szövegi beszédek is.

Az 1983. márciusában tartott kolozsvári Főtanács egyhangúlag elfogadta az új fejeletmi szabályzatot, mely rövidesen életbe lép.

Dr. Kovács Lajos püspök a nagyenyedi lelkészi állásba nov. 13-án beiktatta **Sándor Botond** volt muzsna lelkészt.

A megüresedett nyárádszentmártoni lelkészi állásba dr. Kovács Lajos püspök, egyhangú meghívás alapján dec. 1-ji időponttal kinevezte **Varga Sándor** vadadi s. lelkészt.

Buzogány Sándor iklandi gyakorló s. lelkész áthelyezte dec. 1-én Vadadba.

Niederstein Péter taminsi (Grubünden kanton) svájci lelkész választotta újra elnökül az 1983/85. éves ciklusra a **Schweizerischer Verein für Freies Christentum**. Ugyanez a szervezet évi közgyűlésén, a genfi kantonális és városi csoportja javaslatára, erősen tiltakozott az ellen, hogy Genf városában római katolikus püspökséget létesítsenek. Egyben kitűzték az 1984. évi a **männedorfi Bolder** otthonban tartandó konferenciájuk időpontját máj. 25/26. napjaira. A téma előkészítője **P. Kirchebner** lelkész: „**Az aggodalom problémái**”.

Dr. Fritz Castagne, a nemrégiben elhalt kieli történész, **Die Quelle der Kraft** (Az erő forrása) c. tanulmánya **Luther Márton** tanításait vizsgálja unitárius nézőpontból. Az írás két német szabadelvű szemlében is megjelent. Ismertetésére később esetleg visszatérünk.

LAPZÁRTA UTÁN

A pestiőrinci temetőben január 4-én, nagy részvét mellett temettük 81 éves korában **Molnár Istvánt**, a pestiőrinci Molnár család legidősebb tagját. A temetési szolgálatot **Huszt János** lelkész vezette. Az özvegy és a testvérek az elköltözött emlékére 500,- Ft-ot adományoztak lapunk javára.

UNITARIUS ÉLET

Laptulajdonos

a Magyarországi Unitárius Egyház

Felelős szerkesztő:

Dr. Ferenc József

Felelős kiadó:

Huszt János

V., Nagy Ignác u. 4. Budapest, 1055

Táv.: 113-094

Szerkeszti a szerkesztő bizottság

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI 1900 Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Évi előfizetési díj 54,- forint

Külföldre évi 63,- forint

INDEX: 25.842

Egyetemi Nyomda — 83.1900 Budapest, 1984
Felelős vezető: Sümegi Zoltán igazgató
HU ISSN 0133-1272